పశ్చాత్తప్తుడు

నేను గౌరవ మర్యాదలు కల కుటుంబంలో పుట్టినవాణ్ణే. ఆ సావాసాలూ ఆ అలవాట్లూ నాకు ఎప్పుడు అలవడినవో జ్ఞాపకం లేదు. నాకు పది పన్నెండేళ్ళు రాక పూర్వమే నేను ఇల్లు పట్టకుండా తిరగసాగాను. నాకు అనేకమంది స్నేహితులుండేవాళ్ళు. అంతా ధైర్యవంతులు. వాళ్ళ ధైర్య సాహసాలకు నేను భ్రమిసిపోయినాను. నేను తలపెట్టటానికి అసంభవమైన పనులు వాళ్ళు ప్రతిరోజూ అనేకం చేసేవాళ్ళు. మా అమ్మా మా నాన్నా నేను గొప్పవాణ్ణనీ, నా స్నేహితులు వట్టివెధవలనీ, వాళ్ళ సహవాసం చేసి నేను చెడిపోతాననీ చెప్పేవాళ్ళు. ఆ మాటలు నేనెట్లా విశ్వసించను! నా స్నేహితులు నాకన్న వెధవలు ఎంతమాత్రమూ కారు. వాళ్లతో నన్ను సహవాసం చెయ్యనివ్వటమే నాకెంతో గొప్పగా ఉండేది. అంతేకాక మా పెద్దవాళ్ళకు దేని దేనియందు గురి ఉండేదో వాటిలో ఒకదానియందుకూడా నాకు గురిలేదు. నాకు చదువులో గురిలేదు! నాకు చదువునుచూస్తే అసహ్యం, మేష్టరునుచూస్తే అసహ్యం, మంచి మార్కులు వచ్చే పిల్లలను చూస్తే అసహ్యం! నాకు స్నేహితులతో తిరగటమూ, చాటుగా మామిడికాయలూ, కొబ్బరికాయలూ కొయ్యటమూ, టిక్కెట్టు లేకుండా నాటకాలకూ సినిమాలకూ రైలుమీద దగ్గిర ఊళ్లకూ వెళ్ళిరావటమూ, నాతో విరోధం కట్టినవాళ్ళను తన్నించటమూతప్ప ఇంకేమీ ఇష్టం లేదు. ఇదంతా తప్పని లోకం అనుకుంటుందని నేనెరుగుదును. కాని అది తప్పని నా మనసుకు తట్టలేదు. నా కర్థమయ్యేటట్టు ఎవరూ బోధించలేదు.

నాకు పదిహేను పదహారేళ్ళు వచ్చేటప్పటికి నన్ను మావాళ్ళు "వదిలిపెట్టి ఊరుకున్నారు!" వాళ్ళు ఆ పనిచేసి నాకేదో పెద్ద శిక్ష ఇచ్చామనుకున్నట్టు కనపడ్డారు, కాని నా ప్రాణం మరింత సుఖపడ్డది. ఆ రోజుల్లో నేను భోజనానికి మాత్రమే ఇంటికి వెళ్ళేవాణ్ణి. నాకు బీడీలకూ కాఫీకీ కావలసిన డబ్బులు మా నాన్న నడిగో, మా అమ్మనడిగో, ఇద్దరూ ఇవ్వకపోతే దొంగిలించో, అదికూడా వీలుపడకపోతే ఏమైనా వస్తువులు యింటినుంచి ఎత్తుకుపోయి అమ్మో సంపాదించేవాణ్ణి.

ఒకనాడు నా దొంగతనం పట్టుకుని మానాన్న నన్ను చావగొట్టాడు. మా అన్నయ్యకు చదువుకింద బోలెడంత ఖర్చు అయ్యేది, అదంతా నాకెందుకివ్వరు? నాకు రోజూ మూడణాలు

కావాలి. మావాడి జీతానికే రోజూ అర్ధరూపాయి పడుతుందే! ఈ వాదన మా నాన్నకు నచ్చలేదు. నేనుకూడా చదువుకుంటే నాకూ డబ్బులిస్తానంటాడు. స్కూలువాళ్ళకివ్వటానికి ఆయనకు అభ్యంతరంలేదు. కాని నాకివ్వటానికి అభ్యంతరం!

ఒకనాడు మా అన్నయ్య నేనింటికి భోజనానికి వచ్చేటప్పటికి "తిండి వేళకు మాత్రం ఇల్లు కనపడుతుంది అయ్యకు!" అని వెక్కిరించాడు నన్ను. నాకు వాణ్ణి చూస్తే మండిపోయింది. వాడిమీదపడి చావగొట్టాను.

ఆ తరవాత మా నాన్న ఇంటికి అసలే రావద్దని శాసించాడు. నేను అమిత పొగరుగా "నేను రానేరాను పో!" అని భోజనం చెయ్యకుండా వచ్చేశాను. ఇక ఆ యింట్లో అడుగు పెట్టకూడదనుకున్నాను. ఆనాడల్లా నాకు తిండిలేదు. ఆ రాత్రి సత్రం అరుగుమీద పడుకుని ఆపుకోలేకుండా ఏడిచాను. నాకప్పుడు ఆకలికూడా తెలియలేదు. కాని మా అమ్మ జ్ఞాపకం వచ్చింది. నా చిన్ననాటి సంగతంతా జ్ఞాపకం వచ్చింది. మా అమ్మనుచూసి ఎంతోకాలమయినట్టుగా ఉంది నాకు.

మర్నాడు ఉదయమే సత్రంలో ఒకామెను "ఏమండి, కాస్త చద్దన్నం ఉంటే పెడతారూ? ఆకలి అవుతున్నది" అని అడిగాను. ఆవిడ నన్ను చూసి "ఎవరబ్బాయివి?" అంది. నాకు కోపం వచ్చి అక్కడి నించి కదిలాను. ఆవిడ వెనక్కు పిలిచి, "రా, నాయనా! ఎందుకు వెళ్ళిపోతావు? అన్నం పెడతా రా!" అన్నది.... మా అమ్మ అయినా నా కంత బాగా పెట్టి ఉండదు. కాని నేను ఎక్కువ తినలేక పోయినాను. ఇన్ని మంచినీళ్ళు తాగి అక్కడినించి బయలుదేరాను. సాంబయ్య కొట్టులో ఒక బీడీ అడిగి తీసుకుని అది కాల్చుకుంటూ మా స్నేహితులెవరైనా కనిపిస్తారేమో అని బయలుదేరాను.

గుడిదగ్గిర సెకండు కంపెనీ వాళ్ళగదిలో హార్మోనియం వాయింపు వినిపించింది. లోపలికి తొంగిచూస్తే హార్మోనిస్టుగారు పెట్టె దగ్గిర కూర్చుని ఒక చేత్తో ఏదో వాయించుకుంటున్నాడు. లోపల ఇంకెవరూ లేరు. నేను మెల్లిగా లోపల ప్రవేశించి ఆయన దగ్గిరికి జరిగాను. ఆయన వాయించటం మానేసి నా వంక చూసి "ఎవరునువ్వు?" అన్నాడు.

"ఏదన్నా వాయించండి!" అన్నాను. ఆయన వినిపించుకోలేదు.

కొంచెం ధైర్యం చేసి "నేను పాడితే వాయిస్తారూ?" అన్నాను.

ఆయన ఎగతాళిగా నవ్వి "ఏం పాడతావు" అన్నాడు.

"ఏదన్నా పద్యం."

"పాడు" అన్నాడాయన శ్రుతిపెట్టి, ఆ శ్రుతి నాకు చాలా ఎక్కువయింది. ఇంకో శ్రుతి పెట్టాడు. నేను రామశాస్త్రి పద్యం ఒకటి పాడాను.

"ఇంకోటి పాడు!" అంటూ ఆయన నాకు వాయించటం మొదలుపెట్టాడు.

"కీర్తనలేమన్నా వచ్చునా?" అన్నాడాయన. ఎవరో ఆడమనిషి – హీరాబాయి అనుకుంటాను! – రికార్డులో పాడిన కీర్తన ఒకటి నేను కల్పించుకున్న సాహిత్యంతో పాడాను.

మా కిద్దరికీ సావాసమయింది.

"సుందర్రామయ్యగారిని రానీ, ఆయనకు పాడి వినిపింతువుగాని!" అన్నాడాయన. నా సంతోషానికి మేరలేదు. నాచేత కూడా వేషాలు వేయించి డబ్బిస్తారేమోనని నాకు ఆశపుట్టింది. నాకు వేషాలు వెయ్యాలని ఎప్పుడూ ఉండేది. కాని నన్నెవ్వరూ వెయ్యనివ్వరనీ, నాకు వెయ్యటం చాతకాదనీ అనుకునేవాణ్ణి.

సుందర్రామయ్యగారు కూడా నాచేత చాలాసేపు పాడించి నన్ను వీపుమీద తట్టి "భేష్" అన్నాడు. అంతే! ఇంకేమి జరగలేదు. నాకు కష్టం వేసింది. నేనాచోటు వదిలిపెట్టి మళ్ళా బజారువెంట నడవసాగాను.

వీథివెంట సినిమా వాళ్ళబండి వస్తున్నది. ఆ బండిలో మా స్నేహితుడొకడు కాగితాలు పంచిపెట్టుతున్నాడు. నేను కూడా ఆ బండిలోనే ఎక్కి వాడితో జరిగిందంతా చెప్పాను. వాడు కూడ సంతోషించి, "ఓరి వెధవా! వేషం వేస్తానని సుందర్రామయ్యతో అనకపోయినావుట్రా? వాళ్ళంతట వాళ్ళే వేషం ఇస్తారూ?" అన్నాడు.

ఆ సాయంకాలం నా స్నేహితుడిచ్చిన రెండణాలు పెట్టి కాఫీ హోటల్లో తిని ఒక కానీ బీడీలు కొనుక్కుని సెకండు కంపెనీవాళ్ళ గదికి మళ్ళీ వెళ్ళాను. వాళ్ళకు మళ్ళా వచ్చినందుకు కోపం వస్తుందేమో అని భయపడ్డాను. కాని హార్మోనిస్టుగారు నన్ను చూడగానే గుర్తుపట్టి, మళ్ళీ పాడమన్నాడు. ఈసారి గదిలో చాలామంది ఉన్నారు. వాళ్ళంతా ఏమనుకుంటారో అని భయపడుతూ ఒక కీర్తన పాడాను. హార్మోనిస్టుగారు నన్ను ప్రోత్సహించి ఇంకొకటి పాడమన్నాడు.

నాకు వేషం ఇమ్మని సుందర్రామయ్యగారిని అడగటం మాత్రం నా చాతకాలేదు. సాయంకాలం ఆయన వెంట వారింటికి వెళ్ళి ఆయన ఇంట్లోకి వెళ్ళబోతుండగా పిలిచి భయపడుతూ అడిగాను. ఆయన కాస్సేపు అనుమానించి, "రేపు చూదాంలే" అన్నాడు....

నాటకాల్లో దిగి కాస్త పేరు సంపాదించటం మొదలు పెట్టగానే నా వెనకటి స్నేహితాలు తగ్గి కొత్త స్నేహితాలు జాస్తి అయినై. ఈ స్నేహితులకంటె వెనకటి స్నేహితులే మంచి వాళ్ళనిపించేది నాకు. అయినా వీళ్ళకున్న నాగరికత నా వెనకటి స్నేహితులకులేదు. వీళ్ళు నా చేత డబ్బు ఖర్చు పెట్టించేవాళ్ళు, నా చేత పనులు చేయించుకునేవాళ్ళు. నమ్మించి

మోసం చేసే వాళ్ళు. అయినా వీళ్ళ దుర్బుద్ధులకు అలవాటు పడిపోయినాను. నా వెనకటి స్నేహితులను నేను కావాలని వదిలిపెట్టలేదు. వాళ్ళంతట వాళ్ళే దూరంగా తొలిగి పోసాగారు – నా కా రోజున సినిమావాళ్ళబండిలో కనిపించినవాడు కూడా!

ఈ కొత్త స్నేహితుల వల్ల నాకు తాగుడొకటీ, వేశ్యలొకటీ పట్టుబడినై.

తాగుడు నేను పనిపెట్టుకుని అలవాటు చేసుకున్నాను. కాని భోగం వాళ్ళు నన్ను పిలిపించుకుని నాచేత డబ్బు ఖర్చు పెట్టించేవాళ్ళు. మొదట మొదట వాళ్ళు పిలిస్తే వెళ్ళితీరాలన్నట్టు వెళ్ళేవాణ్ణి. కాని క్రమంగా వాళ్ళను తప్పించుకుని తిరగటం నేర్చుకున్నాను. నాకు భోగంవాళ్ళు ఎన్నడూ సరిపడలేదు. వాళ్ళు అబద్ధాలాడుతారు. వాళ్ళాడేవి అబద్ధాలని ఎంత తెలివి తక్కువ వెధవకుకూడా తెలుస్తూనే ఉంటుంది.

కాని నాకు ఇందుమతిమీద నిజంగా అపేక్ష పుట్టింది. మా ఇద్దరి సావాసమూ సంగీతం దగ్గిర ప్రారంభమయింది. దానిమీద దాని తల్లి చాలా ఆశలు పెట్టుకున్నది. ఆ ముసలిదానికి నెలకు అరవై రూపాయల జీతగాణ్ణి నేను అనలేదు. (నిజానికి ఇందుమతి – మొదలు పెట్టిన పేరు వెంకటనరుసులు – చాలా అందగత్తే, చిన్నదీ, మంచిదీ కూడానూ!) కాని ఇందుమతి నన్ను వదిలిపెట్టలేదు. నిజమైన స్త్రీసుఖం దాన్నించే నేను తెలుసుకున్నాను.

నా పేరు పేపర్లోపడటం మొదలుపెట్టిన తరవాత నా జీవితంలో మరొక మార్పు జరిగింది. నాటకానికి యాభై చొప్పున ఇచ్చి నన్ను పెద్ద పెద్ద నటులంతా పిలవటం కూడా ముఖ్యవిషయం కాదు. కంపెనీవాళ్ళ మూకలోనించి లేచి నేను నాగరిక ప్రపంచంలో పడ్డాను! అమిత గొప్ప గొప్ప వాళ్ళంతా – ప్లీడర్లేమిటి, మునసబులేమిటి, కవులేమిటి, పండితులేమిటి, అన్ని రకాలవారూ – నన్ను చూడరావటమూ నాతో పరిచయం చేసుకోవటమూ ప్రారంభించారు. ఎప్పుడన్నా పొరుగూళ్ళకు వెళ్ళినప్పుడు అనేకమంది చదువుకున్న ఆడవాళ్ళూ మొగవాళ్ళూ మా లాడ్జికికూడా వచ్చి టీకీ టిఫినుకూ కార్లమీద ఎక్కించుకు తీసుకుపోసాగారు నన్ను.

ఈ రోజుల్లో నేను పశ్చాత్తాప పడసాగాను, నా చిన్నతనపు పాపాలకు. వీళ్ళంతా పుటకలో నాకన్న ఎక్కువయిన వాళ్ళు కారు. కాని నేను నా బాల్యప్రవర్తన వల్ల ఈ సమాజానికి వెలి అయినాను. ఈ నాగరికత మధ్య నాకు తాత్కాలిక స్థానమే కాని మళ్ళా నేను వెళ్ళవలసింది ఇందుమతి దగ్గిరకేగా! అది నేను రోజూ చూసే సంసారి స్త్రీలతో ఎన్నడూ సమానం కాదు! ఇతరులు తమ తమ భార్యలను వెంటపెట్టుకుని ఎక్కడికైనా పోగలరు, గౌరవం పొందగలరు. నేనా? నేనూ, నాముండా. నాముండవల్ల నాకు కొంత సుఖం లేదని కాదు – అంతకంటె ఎక్కువలేదని!

ఒకప్పుడు నాగరికతను నిరసించి ఉండటం నాదే పొరపాటు. నన్ను తప్పుపట్టిన

నా తల్లిదండ్రులూ, మా అన్నయ్య, నా బంధువులూ నా మీద కట్టుకట్టారనుకున్నాను. నేను సుఖపడటం వాళ్ళకిష్టం లేదనుకున్నాను. ఎంత పొరపాటూ!

నేను బాగుపడ్డందుకు అందరూ సంతోషించారు. నేనిప్పటికైనా వాళ్ళ ప్రపంచంలోపడి బాగుపడతానని విశ్వసించుతున్నారు! వాళ్ళు అప్పుడప్పుడూ రాస్తూ వచ్చిన ఉత్తరాలవల్ల నాకు ఆశపుట్టటం మొదలుపెట్టింది – ముఖ్యంగా మా అన్న రాసిన ఉత్తరం వల్ల!

"....నువ్విప్పుడు లోకజ్ఞానం చాలా సంపాదించినావు! నీకు నేనేమీ చెప్పనక్కర్లేదు. కాని నీ ధర్మం నువు నిర్వర్తించటం, అనగా నీకు తగిన పిల్లను వివాహం చేసుకుని ఆమె యందు సంతానం కనటం, నీ విధి! మనతో జాతి అంతం కాదు. మన పిల్లలకు సంఘంలో మనకున్న పరపతి ఉండాలి. ఉండటం విధి! నీ పేరు ప్రతిష్టలు అభివృద్ధి అయినకొద్దీ నీకు నాగరికత గల భార్యా, నాగరికత గల జీవనమూ మరింత అవసరం. నీ సుఖం విసర్జించమని చెప్పటం లేదు. నీకు తగిన భార్యా సంసారమూ ఏర్పాటయితే దానిచాటున నువ్వేమిచేసినా కనిపించదు. బాగా ఆలోచించుకో? ..... ఇక్కడ ఒక దివ్యమైన సంబంధం ఉంది. నీ కభ్యంతరం లేకపోతే వచ్చి చూసిపో. నువు సరేనంటే ఒక్కక్షణంలో ముహూర్తం పెట్టించి పెళ్ళి జరిపింతాము!"

ఎట్లాగైనా విద్యావంతుడి రాత విద్యతో కూడుకుని ఉంటుంది!

మా అన్నయ్య సలహా బాగుంది. నేను ఇందుమతిని వదిలి పెట్టవలసిన అవసరం కూడా లేదు. కాని ఈ పెళ్ళి చేసుకుంటే నలుగురు బంధువులూ వస్తూ పోతూ ఉంటారు! ఇల్లంటూ ఒకటి ఏర్పడి పచ్చపచ్చగా ఉంటుంది. నాకు పుట్టే పిల్లలకు సమాజంలో స్థానం ఉంటుంది. ఇప్పుడేముందీ? బిక్కుబిక్కుమంటూ నేనూ ఇందుమతీ! మా యింటికి మర్యాదస్తులెవరూ రారు. మాకు సమాజంతో ఏమీ సంబంధం లేదు. మేము అదృష్టం చాలక పిల్లలను కంటే వాళ్ళను మా అనంతరం దగ్గిరకు తీయవలసిన వాళ్ళు ఇందుమతి చుట్టాలూ; నా స్నేహితులూ!

మా అన్న చెప్పినట్టు చెయ్యటానికి తీర్మానించుకున్నాను. అతను సంఘమర్యాదలు గుర్తెరిగినవాడు. సంఘంలో పరపతి కలవాడు.

అతను నాకు సహాయం చెయ్యటానికి పూనుకోవటమే నా అదృష్టమనుకున్నాను.... ఈ గొడవంతా ఇందూకు చెప్పటం దేనికీ?

తీరికగా ఉన్నరోజు చూసి సాధ్యమైనంత త్వరలో మా అన్నగారుంటున్న ఊరు చేరాను. మా అన్నగారికి ఉద్యోగమయింది, మా అమ్మా నాన్నా అక్కడే ఉంటున్నారు. వాళ్ళనందర్నీ చూసి ఏడేళ్ళయింది! మా అమ్మ నన్ను చూడగానే ఏడిచింది. నాకుకూడా

కళ్ళు తడి అయినై. మా నాన్న నన్ను చూడగానే "ఏమోయ్! ఇంకా మనిషి ఆకారంలోనే ఉన్నావే! పుచ్చి పురుగులు పడిపోయినావనుకున్నాను!" అన్నాడు. మా వదినగారు నన్ను విషప్పురుగును చూసినట్టు చూడసాగింది. నాకు కష్టం వేసింది – కాని ఆవిడ తప్పేముందీ?

మా అన్నయ్య నన్ను చూసి చాలా సంతోషించాడు. నా పరివర్తనకు నన్ను చాలా శ్లాఘించాడు. తను ఆకాశాన్నించి ఊడిపడ్డవాడల్లే అదొక రకమైన ధోరణిలో మాట్లాడాడు. కాని నేను అణకువతో సహించాను. నిక్కి నీలగటానికి నాకు నైతికంగా ఏమి హక్కున్నది?

"పిల్ల చాలా బాగుంటుంది. ఆటే భాగ్యవంతులు కారు. కాని చాలా పరువు మర్యాదలు గల కుటుంబం. నీకు వాళ్ళు పిల్లనివ్వటానికి అంగీకరించటం నీ అదృష్టమేనని నిష్పక్షపాతంగా చెబుతాను!... పిల్లను సాయంకాలం చూతామూ?" అన్నాడు మా అన్నయ్య.

నాలో ఒకవిధమైన ఆందోళన ప్రారంభమయింది. ఈ పశ్చాత్తాపమూ పరివర్తనా నేననుకున్నంత రుచికరంగా లేవు. నేను ఇంతకాలమూ బురదలో పొర్లాడి వచ్చానని నన్ను చూసిన ప్రతివాడూ నాకు జ్ఞాపకం చేస్తున్నాడు!... దీనికి నేను తలఒగ్గి తీరాలల్లే కనిపించింది. కానీ, ఏం చేస్తామని తృప్తిపడ్డాను.

ఆ సాయంకాలం మూడు గంటలకు నేనూ మా అన్నయ్యా పిల్లను చూడటానికి వెళ్ళాం. వారిల్లు చూడగానే నా ఉత్సాహం సహం చచ్చింది. వట్టి పూరికొంప. మరీ దరిద్రులల్లే కనిపించారు. నాకు పిల్లనివ్వటానికి అంగీకరించిన పెద్దమనిషి మమ్మల్ని చూడగానే ఎంతో వినయవిధేయతలతో, "రండి, రండి దయచెయ్యండి!" అని ఒక నులకకుక్కి వాల్చాడు.

"ఇవాళ శివరామయ్య గారింట్లో తద్దినం పెట్టించి ఇప్పుడే వచ్చాను!" అన్నాడాయన మా అన్నయ్యతో! నాకు మతి పోయినట్టయింది; మా అన్నగారు నిశ్చింతగా చిరునవ్వు నవ్వటం చూశాను.

"పిల్లదేది?" అన్నాడు మా అన్నగారు.

"ఆఁ! ఆఁ! పిల్లది!.... ఒసే, పుణ్యవతిని ఇట్లా రమ్మనవే!"

పుణ్యవతి వచ్చింది! పదేళ్ళపిల్ల. నల్లగా ఉంది; మొహాన కానీ పరిమాణం గల కాల్పుమచ్చ; మిట్టకళ్ళు; పైన వెడల్పుగా ఉండి కిందికి కోలగావచ్చి గడ్డం దగ్గిర కొనతేలిన మొహం... ఇక నేనేమీ గమనించలేక పోయినాను. మా అన్నగారూ ఆ పురోహితుడూ పెళ్ళి నిశ్చయమైనట్టే మాట్లాడుతున్నారు.

నాకంతా అర్థమయింది. నేను పోగొట్టుకున్న నాగరికత ఇదీ! నా ప్రాణానికి ఈ పిల్లే అందకత్తె! ఆ పురోహితుడు తన కూతుర్ని నాకివ్వటం నా అదృష్టం! అంతకంటె నేను ఎక్కువ కోరుతున్నానని తెలిస్తే సంఘం నిర్ఘాంతపోతుంది!

"నువ్వు కాస్సేపు వుంటావా? నేను కాస్త పనిమీద వెళ్ళాలి!" అన్నాను.

మా అన్నయ్య నా వంక చూసి లాలూచీగా నవ్వి, "సరే, పద! ఇంటిదగ్గిరే ఉండు. నేనిప్పుడే వస్తున్నాను!" అన్నాడు. నేను తల ఊపి బయటికివచ్చి టైము చూసుకున్నాను. నాకు తిరుగు బండి అందుతుంది....

నేను రైలులో ఎక్కగానే నేనెక్కిన పెట్టె పక్క పెట్టెలో ఒకాయన బిగ్గిరగా అరవటం వినిపించింది.

"ఈ రోజుల్లో డబ్బుపెట్టి కొనుక్కోలేందేముందండి! డబ్బున్నచోటికి నాగరికత నడిచిరాదూ? వర్తకం ఉన్నచోట బస్తీలు ఏర్పడటం లేదూ? నీతిగా ఉండి డబ్బులేని వాళ్ళకు సంఘంలో ఎక్కువస్థానం ఉంటున్నదా? డబ్బుండి నీతిలేనివాళ్ళకు ఎక్కువ స్థానం ఉంటున్నదా?"...

"అవును! నా బంధువులంతా నేను మారానని నన్ను కటాక్షించలేదు. నేను డబ్బు సంపాదించుతున్నానని..ఒక్కొక్క నెల నాకు వెయ్యి రూపాయల ఆదాయం కూడా ఉంటున్నదని – మళ్ళా నాతో చుట్టరికం కలపవచ్చారు! ఈ వెధవలందరిచేతా నా ఇందూ అడుగులకు మడుగు లొత్తేటట్టు చేస్తాను! నా డబ్బుతో దానికి నాగరికత కలిగిస్తాను. దాన్ని నాగరికుల మధ్యపెట్టి, సంసారి స్త్రీలందరూ దాన్ని పూసుకుని తిరిగేటట్టు చేస్తాను. నా చుట్టూ ఉండే సాంఘిక జీవితం దానిచుట్టూ, సూర్యుడిచుట్టూ గ్రహాలు పరిభ్రమించినట్టు పరిభ్రమించుతుంది! ఫాషనులకూ పేరంటానికీ కూడా దానికే అగ్రతాంబులం అవుతుంది!" అని ప్రతిజ్ఞ చేశాను.

నా ప్రతిజ్ఞ ఎంతవరకు నెరవేర్చ కలిగానో లోకం ఎరుగును!

మొదటి ముద్రణ : స్వగతం కథల సంపుటి, ఆగస్ట్ 1937
యువ కార్యాలయం, తెనాలి